
[2020-13-RE](#)

Causa 2020-13-RE

(Iglesias Arroyo c/ Casabella Trias i d'altres)

Número de registre 65-2020. Recurs d'empara

Sentència del 16 de novembre del 2020

BOPA núm. 139, del 25 de novembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 de febrer del 2020, per la representació processal del Sr. Antoni Iglesias Arroyo, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 16 de gener del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que declari "*la suspensió dels efectes de dita sentència*";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 13 de juliol del 2020, que va admetre a tràmit, amb efectes suspensius, el recurs d'empara 2020-13-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 27 de juliol del 2020, per la representació processal dels Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, Daniel i Anna Casabella Pereira i de la societat Tècnic Esports Cape, SL;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 4 d'agost del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'un suposat contracte verbal de societat, respecte del condicionament, la posada en funcionament i l'explotació per meitats d'un bar-restaurant al Port d'Envalira, el 12 de gener del 2018, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava la demanda de la Sra. Meritxell Pereira Cases, dels seus fills, Daniel i Anna Casabella Pereira, i de la societat Tècnic Esports Cape, SL, per tal com no eren socis de la societat civil particular en litigi i, per tant, no gaudien de la legitimació per tal d'exigir la participació del demandat a les despeses del negoci creat; tanmateix, estimava parcialment la demanda presentada pel Sr. Enric Casabella Trias contra el Sr. Antoni Iglesias Arroyo, condemnant a aquest darrer a ingressar al compte bancari del negoci destinat a bar restaurant, l'import de 334.731,74 €, més els interessos legals a comptar de la fermesa d'aquesta resolució fins al seu pagament.

1.2. Tant la representació processal dels Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, Daniel i Anna Casabella Pereira i de la societat Tècnic Esports Cape, SL, com la del Sr. Antoni Iglesias Arroyo, van formular apel·lació contra aquesta sentència de la primera instància.

1.3. El 3 de setembre del 2019, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual no donava lloc a les pretensions probatòries adduïdes per la representació processal del Sr. Antoni Arroyo Iglesias.

1.4. Seguit el procediment pels seus tràmits, el 16 de gener del 2020, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que acordava estimar parcialment el recurs d'apel·lació dels Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, Daniel i Anna Casabella Pereira i de la societat Tècnic Esports Cape, SL en relació amb la imposició de les costes exclusivament a la part defenent, mantenint la resta de pronunciaments, i, desestimar el recurs interposat pel Sr. Antoni Arroyo Iglesias amb imposició de les costes d'aquesta alçada.

1.5. El 7 de febrer del 2020, la representació processal del Sr. Antoni Iglesias Arroyo va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 16 de gener del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- En primer lloc, el recurrent impugna la seva condemna a pagar al Sr. Enric Casabella Trias les costes de la primera instància.

- Recorda que el Tribunal de Batlles va considerar que la Sra. Meritxell Pereira Cases, els seus fills, Daniel i Anna Casabella Pereira, i la societat Tècnic Esports Cape, SL no formaven part de la societat civil particular en litigi i, no obstant això, no els va condemnar a pagar les costes.

- Atès que la Sala Civil va confirmar que aquestes persones no constituïen la societat esmentada,

aquesta no podia condemnar-lo al pagament de les costes processals de la primera instància.

- Efectivament, tota l'argumentació de la part demandant es fonamentava en el reconeixement de l'existència d'aquesta societat civil entre ell i les altres cinc persones demandants.

- Per tant, a partir del moment que la Sala Civil va considerar que la Sra. Meritxell Pereira Cases, els seus fills, Daniel i Anna Casabella Pereira, i la societat Tècnic Esports Cape, SL no formaven part de la societat civil particular en litigi, no se'l podia condemnar al pagament de les costes processals de la primera instància.

- A més, si en la mateixa decisió la Sala Civil va declarar l'existència d'una societat civil particular entre ell i el Sr. Enric Casabella Trias, no és lògic que se'l condemni a pagar únicament les costes d'aquesta persona, quan la demanda s'havia presentat de manera conjunta amb quatre altres persones, les quals havien compartit el mateix advocat, i la condemna en costes del Sr. Enric Casabella Trias beneficiaria automàticament les altres persones esmentades i causaria el seu enriquiment injust.

- En segon lloc, el recurrent al·lega que la Sala Civil s'ha pronunciat *ultra petita*.

- Segons el seu parer, la qüestió central del litigi s'havia de circumscriure en determinar l'existència d'una societat civil particular entre ell i els Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, Daniel i Anna Casabella Pereira i la societat Tècnic Esports Cape, SL.

- Ara bé, després de considerar que aquesta societat no existia com a tal, la Sala Civil va proclamar l'existència d'una societat civil particular de només dos socis, ell i el Sr. Enric Casabella Trias.

- Així doncs, la Sala Civil no ha respectat la delimitació del thema decidendi que estableixen les parts i ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- D'altra banda, per tal d'arribar a aquesta conclusió la Sala Civil s'ha allunyat de la comuni iuris (sic) i de la jurisprudència, ja que es reconeix la possibilitat de constituir una societat civil sense que hi hagi cap aportació personal dels socis, ni de béns ni de treball.

- Finalment, retreu a la Sala Civil no haver admès la prova testifical d'un extreballador del negoci, basada en fets nous, i que qualifica de vital importància per demostrar la inexistència de la societat civil particular entre ell i el Sr. Enric Casabella Trias; així com dos proves documentals sobre el canvi de titularitat del negoci i un contracte d'explotació recent que acreditarien que ell no és soci de la societat en litigi.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, que anul·li la resolució impugnada.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil confirma la sentència de la primera instància que va estimar únicament la demanda del Sr. Enric Casabella Trias, però va desestimar la demanda respecte de la seva esposa, dels seus fills i de la societat familiar.

-
- Considera que el fet que el Sr. Enric Casabella Trias obtingués el finançament necessari de la seva pròpia família per a la posada en funcionament del negoci i la seva posterior explotació, és una qüestió aliena a aquest procediment, que no pot afectar l'altre soci, el Sr. Antoni Iglesias Arroyo.
 - Constata que mitjançant la prova testifical practicada s'ha pogut acreditar l'existència d'una societat civil constituïda verbalment entre el Sr. Enric Casabella Trias i el Sr. Antoni Iglesias Arroyo.
 - Per consegüent, la qüestió més important de la *litis* va ser estimada i el Tribunal de Batlles va condemnar el Sr. Antoni Iglesias Arroyo a pagar 334.731,74 € al Sr. Enric Casabella Trias en execució de les obligacions contractades, així com a pagar les costes processals.
 - En relació amb la declaració davant notari d'un extreballador del negoci, recorda que la declaració d'un testimoni ha de ser sotmesa a la immediació judicial i a les parts per poder ser exposada a contradicció, llevat que constin circumstàncies extraordinàries acreditades que justifiquin l'absència del testimoni. Aquest no és el cas en aquesta causa, per tant, el valor probatori d'aquesta declaració és nul.
 - Per acabar, pel que fa a les altres documentals sol·licitades, reitera que són innecessàries i irrellevants per resoldre el litigi, ja que són proves referides a l'any 2017, quan la demanda es remunta al 2012.

2.3. Argumentació dels Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, Daniel i Anna Casabella Pereira i de la societat Tècnic Esports Cape, SL

- Aquesta part s'oposa al recurs d'empara atenent no només a la seva manca de correspondència amb la realitat, sinó també amb el fet que allò que pretén el recurrent és que es tornin a valorar tant els fets produïts, com el dret aplicable als mateixos, com si d'una tercera instància es tractés.
- Destaca que no existeix cap mena d'incongruència en la decisió de la Sala Civil, atès que partint de l'objecte de la pretensió formulada consistent en la condemna del recurrent a satisfer una determinada quantitat de diners de forma solidària als cinc integrants de l'actiu del procediment judicial, la jurisdicció ordinària va estimar la reclamació només en relació amb un d'aquests integrants, acordant la corresponent imposició de les costes judicials al recurrent, ja que la reclamació havia estat estimada substancialment.
- Al·lega que la Sala Civil va arribar a aquesta conclusió després d'haver valorat de manera detallada i coherent el conjunt de la prova practicada i no va concedir res diferent d'allò que es demanava, sense apartar-se de la *communis opinio* dels juristes.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi totes les pretensions contingudes en el recurs d'empara i que condemni al recurrent al pagament de les costes generades en la tramitació d'aquest procediment, inclosos honoraris d'advocat i de procurador.

2.4. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que de l'examen del recurs d'empara se'n deriva una reiteració de les al·legacions formulades davant la jurisdicció ordinària, tendent a produir una nova valoració de la prova que sigui favorable al recurrent, tot pretenent convertir el procediment d'empara en una tercera

instància processal.

- El fet que la decisió recaiguda en apel·lació revoqui parcialment la decisió de la primera instància i condemni al recurrent al pagament de les costes processals no suposa la vulneració del dret a la jurisdicció.

- El recurrent manifesta que aquesta situació li hauria vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, no obstant això, després de citar la jurisprudència constitucional respecte d'aquest dret, el Ministeri Fiscal conclou que la Sala Civil va exposar el criteri jurídic sobre el qual fonamentava la seva decisió d'imposar les costes judicials i que va subjecta al fet que la societat particular civil només estava formada per dues persones i no per totes aquelles que pretenia la part agent.

- Així mateix, sobre l'al·legació relativa a un pronunciament *extra petita*, ja que cap part hauria demanat que la jurisdicció ordinària es pronunciés respecte que la societat esmentada estava formada únicament per dues persones, el Ministeri Fiscal manifesta que això no és cert, perquè la discussió jurídica abastava l'existència de la societat civil: l'agent deia formada per tots els socis i la defenent en negava l'existència.

- És evident, per tant, que la Sala Civil pot delimitar els socis d'aquesta societat sense incórrer en cap tipus d'incongruència.

- Cita la sentència del Tribunal Constitucional del 21 de juny del 2017, que estableix que l'existència d'una incongruència *extra petita* només esdevé matèria constitucional quan genera indefensió a una de les parts.

- Reitera que l'existència de la societat particular civil formava part del debat jurídic introduït per les parts, i la confirmació per part de la Sala Civil de les persones que integren la societat no ha provocat cap indefensió, ja que ambdues parts van poder discutir en relació amb aquesta qüestió en dues instàncies.

- El recurrent també discuteix que la jurisdicció ordinària hagi considerat que la societat particular civil estava efectivament constituïda. Tanmateix, de la simple lectura de les resolucions impugnades es pot comprovar que aquestes no són arbitràries, si bé no són del grat del recurrent, cosa que no les converteix ni en il·lògiques, ni en irracionals.

- Aquesta mateixa argumentació és aplicable a la denegació de la prova demanada per la part recurrent en segona instància.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara en no constatar-se la vulneració de cap dret fonamental.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada

en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'auto del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa, la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si la sentència del 16 de gener del 2020 ha vulnerat el dret a la jurisdicció, en els seus vessants concrets dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, pel fet de decidir que existia una societat civil particular entre el Sr. Enric Casabella Trias i el Sr. Antoni Iglesias Arroyo, perquè es va denegar la pràctica de diverses proves, i, perquè es va condemnar el recurrent al pagament de les costes processals.

3.5. Pel que fa al primer motiu al·legat, dels principis directors del procés civil se'n deriva que els jutges s'han de pronunciar sobre tot allò demanat per les parts i únicament sobre allò demanat.

3.6. Per tant, els jutges estan vinculats per l'objecte del litigi sotmès al seu coneixement per les parts i no poden pronunciar-se en relació amb una qüestió o amb una petició que no els hi ha estat plantejada.

3.7. En aquesta causa, a l'origen del litigi es troba la demanda de condemnar amb caràcter principal el Sr. Antoni Iglesias Arroyo a satisfer a la societat civil particular existent entre aquest darrer i 5 persones, el Sr. Enric Casabella Trias, la Sra. Meritxell Pereira Cases, els seus dos fills, Daniel i Anna Casabella Pereira i la societat Tècnic Esports Cape, SL, l'import de 475.057,77 €, equivalent a la part de les despeses i al resultat d'explotació al dia de la demanda, ja assumits pels restants socis demandants, juntament amb l'interès legal generat per aquesta quantitat a comptar de la data de la contestació de la demanda, mitjançant el corresponent ingrés al compte bancari del negoci destinat a bar i restaurant denominat Refugi Fra Miquel.

3.8. En primera instància, la Batllia va considerar que no existia una societat civil entre el Sr. Antoni Iglesias Arroyo i els Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, els seus fills, Daniel i Anna Casabella Pereira, i la societat Tècnic Esports Cape, SL.

3.9. En apel·lació, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va confirmar la inexistència d'aquesta societat entre les sis persones esmentades, però també va considerar que la societat civil verbal estava constituïda únicament entre el Sr. Antoni Iglesias Arroyo i el Sr. Enric Casabella Trias.

3.10. La causa del litigi rau doncs en l'existència d'una societat civil entre sis persones i tenia com a objecte que es condemnés el Sr. Antoni Iglesias Arroyo a satisfer la quantitat de 475.057,77 € als altres socis de la societat.

3.11. Segons el parer del recurrent, els tribunals ordinaris haurien estimat que no hi havia una societat constituïda per sis persones, sinó únicament entre dues persones i que, d'aquesta manera, haurien modificat la causa del litigi. Així mateix, haurien considerat que la quantitat deguda pel recurrent havia de ser únicament abonada al Sr. Enric Casabella Trias, i haurien, per tant, modificat l'objecte del litigi.

3.12. Però, atès que la controvèrsia se situava en l'existència o no d'una societat civil, era lògic que la Sala Civil verificués si aquesta estava constituïda i estimés, sobre la base de proves concordants analitzades per la Batllia, que si bé la societat en qüestió no existia entre les sis persones esmentades, sí que existia una societat civil verbal entre el Sr. Antoni Iglesias Arroyo i el Sr. Enric Casabella Trias.

3.13. Per consegüent, el raonament seguit per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia no és ni il·lògic, ni incoherent, ni irraonable i, per tant, no vulnera cap dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3.14. Per aquests motius, aquest recurs d'empara ha de ser íntegrament desestimat.

3.15. La desestimació íntegra del recurs d'empara suposa, de conformitat amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, la imposició de les costes processals al recurrent.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar íntegrament el recurs d'empara 2020-13-RE interposat per la representació processal del Sr. Antoni Iglesias Arroyo contra la sentència del 16 de gener del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Imposar al recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs d'empara.
3. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Antoni Iglesias Arroyo, a la representació processal dels Srs. Enric Casabella Trias, Meritxell Pereira Cases, Daniel i Anna Casabella Pereira i de la societat Tècnic Esports Cape, SL, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 16 de novembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela

Jean-Yves Caullet

President

Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat